

Moravskoslezské

EVVO

listy 2

Vážení čtenáři,

ve chvíli, kdy se vám do rukou dostává druhé číslo **EVVO listů**, vrcholí předvánoční shon, přípravy na nejkrásnější svátky v roce jsou v plném proudu, prostě Vánoce jsou za dveřmi... Uzavírá se tak letošní kalendářní rok a všichni se s očekáváním budeme připravovat na rok příští.

Pro naši další práci je nutná zpětná vazba. Rádi bychom znali vaše názory, náměty, dotazy, které nám napoví, jdeme-li při tvorbě **EVVO listů** správnou cestou, nebo zda je zapotřebí něco změnit či vylepšit. Uvítáme proto každý komentář, nápad nebo připomínku. Každá vaše reakce nás společně může posunout dopředu.

Jsem přesvědčen, že naše dosavadní úsilí nebylo zbytečné, protože bylo od počátku zaměřeno na jediný cíl, a to zkvalitnění toku a přenosu informací v oblasti EVVO v našem kraji. Prioritou bylo také zapojit do spolupráce větší počet odborníků a zpřístupnit časopis nejširšímu okruhu čtenářů. Věřím, že se nám to společně s vámi, vážení a milí čtenáři, našimi stávajícími i budoucími přispěvateli a hodnotiteli, daří.

Dovolte mi poděkovat vám za vaši dosavadní přízeň a popřát redakci i čtenářům hodně dalších nových a podnětných článků spojených s příjemnou spoluprací v této vysoce odborné a přitom trvale žádoucí problematice. Přeji vám, abyste v časopise našli sku-

tečně vše, co vás zajímá a co smysluplně využijete ve vaší náročné práci případně v osobním životě. Rád bych všem příznivcům **EVVO listů** popřál krásné prožití vánočních svátků, pevné zdraví a hodně úspěchů v roce 2012.

Libor Lenčo

vedoucí odboru školství, mládeže a sportu KÚ MSK

EKOLOGICKY ŠETRNÁ DOMÁCNOST

NAKUPOVÁNÍ

Jednou z nejběžnějších činností každé domácnosti je nakupování. Důležité je uvědomit si, že nakupování není činnost, která nás naplňuje svou podstatou, je to jen způsob, jak získat **potřebné**. Ano, to je to klíčové slovo - první zásada tedy zní:

■ Nakupujte jen to, co opravdu potřebujete - dobře si rozmyslete, co do nákupního košíku dáváte, zda je to věc, bez které se vaše domácnost neobejde, zda jste se nenechali ošálit reklamou či prodejní akcí - dobrým způsobem, jak se bránit nástrahám supermarketů, který

láká k tzv. impulzivním nákupům, je napsat si předem seznam věcí, které chci koupit a od něj se pokud možno neodchylovat. Méně potravin také nakoupíme, nepůjdeme-li do obchodu hladoví.

■ Berte si do obchodu vlastní tašku - i když se dnes v obchodních řetězcích pomalu prosazuje trend nerozdávat igelitové tašky zdarma, nejedná se o zákaz podpořený zákonem (jak je tomu např. v Irsku či Itálii). Chceme-li brát ohled na životní prostředí, nosme vlastní tašku i tam, kde nám je i nadále zdarma nabízena. Údaje z roku 2009 uvádí, že do oběhu v České republice je dáno až tři miliardy igelitových tašek ročně, z nichž většina skončí na skládce, kde se z nich stane jen těžko rozložitelný odpad.

■ Podporujte místní obchůdky a obchodníky svým nákupem - nadnárodní obchodní řetězce (supermarkety/hypermarkety) jsou často předmětem kritiky nejen z pohledu životního prostředí, ale také kvůli záporným socioekonomickým dopadům. Negativní působení supermarketů na životní prostředí spočívá hlavně v záboru volné krajiny a nárůstu automobilové dopravy. Mezi socioekonomické dopady patří především likvidace konkurence v podobě malých prodejen. Pokračování na str. 2

P. F. 2012

Milí čtenáři, blíží se závěr roku - čas bilancování a zamyšlení, co nám letošní rok přinesl, čeho se nám v něm podařilo dosáhnout a čeho ne. Důležité však je, abychom k životu přistupovali pozitivně a dokázali se těšit i z každodenních maličkostí. Je potřebné si uvědomit, že ne vše je tak složité, jak mnohdy zpočátku vypadá. A spousta příjemných věcí je okolo nás. Stačí se jen rozhlédnout a vnímat krásu přírody, která nás obklopuje, vnímat milé lidi, jež s námi sdílí to dobré i zlé...

Popřejme si tedy, aby nám příští rok přinesl harmonii do života, pevné zdraví a smysluplnou práci, která nás bude naplňovat.

Redakce

Občanské sdružení ENVIKO

Občanské sdružení ENVIKO bylo založeno v letošním roce. Od začátku své činnosti se ENVIKO orientuje především na osvětovou činnost v oblasti environmentální výchovy, vzdělávání a osvěty, především na tvorbu audiovizuálních programů a DVD a na tvorbu informačních letáků s tematikou životního prostředí určených především pro municipalitu a veřejnost v kraji.

„ENVIKO chce prostřednictvím těchto nástrojů zvyšovat environmentální povědomí veřejnosti a také být nápomocno při orientaci veřejnosti přístupu k ekologickým informacím. Svojí činností hodláme oslovit především děti a mladé lidi, jejichž zájem o životní prostředí se snažíme podchytit a dále rozvíjet,“ řekl předseda sdružení Enrico Gombala.

ENVIKO jako nově etablované sdružení se musí dále rozvíjet. Svůj další rozvoj směřuje především na oblasti, prostřednictvím kterých může přilákat další děti a mládež. Příkladem je využívání internetu jako jednoho z moderních komunikačních prostředků anebo tvorba výukových DVD. V neposlední řadě se chce sdružení zaměřit na ekoporadenskou činnost, a to založením ekoporadenské kanceláře, která by poskytovala služby v oblasti životního prostředí nejen veřejnosti, ale také veřejné správě, podnikatelům a školám.

Kontakt:

ENVIKO, občanské sdružení
Enrico Gombala
Břidličná 768, 742 85 Vřesina
e-mail. enviko@seznam.cz
tel.: +420 607 240 457

Pokračování ze str. 1

Supermarkety totiž nabízejí zákazníkům zboží za ceny, které menší prodejci nabídnout nemohou. Také požadavek na dodavatele v podobě nízké ceny a vysokého objemu vyřazuje ze hry místní producenty či je značně znevýhodňuje.

Následně je převážná část zboží v nabídce supermarketů z dovozu, což vyvolává další environmentální dopady. Špatná zpráva pro naši peněženku je, že mnohdy při nákupu v hypermarketech paradoxně utratíme více, než jsme zamýšleli. Budeme-li podporovat místní obchůdky, přinejmenším si tím zachováme možnost volby, kde nakupovat. Kritikou hypermarketů jak z pohledu životního prostředí, tak i z pohledu sociálních a ekonomických dopadů se zabývá např. brněnská organizace Nesehnutí. Máte-li zájem se o této problematice dozvědět více, podívejte se na její stránky www.hyper.cz.

■ Zaměřte se na místní výrobky - je-li možnost, vyberte si výrobek český, u potravin nejlépe z produkce zemědělece z vašeho regionu, neboť tím ušetříte náklady na přepravu výrobků a zmírníte tak negativní vliv na životní prostředí. Vybírejte výrobky, které co nejméně zatěžují životní prostředí.

■ Při koupi výrobků berte ohled nejen na jejich obsah, ale věnujte pozornost také jejím obalům, ze kterých se po použití stanou odpady. Dejte přednost větším balením a výrobkům bez zbytečných obalů (např. zelenina v plastových miskách ještě zabalená do folií) - předcházejte tak vzniku odpadů, neboť samotné třídění a recyklace obalů je sice činnost záslužná, nikoliv však postačující.

K minimalizaci odpadů můžete tedy přispět jak výběrem správného výrobku, tak i uvědomělým nakupováním (věci používané jen občas se stávají nepotřebným odpadem a většinou si je můžete třeba vypůjčit). Není nutné vše vlastnit, i když reklama nás přesvědčuje o opak.

■ Dávejte přednost výrobkům, které nám poslouží delší dobu, před těmi na jedno použití.

■ Jak již bylo řečeno - nakupování by se nemělo stát náhražkou zábavy. Svůj čas můžete využít určitě smysluplněji a prospěšněji.

-ps-

Proběhlo Fórum udržitelného rozvoje MSK

Moravskoslezský kraj v rámci projektu „Implementace MA21 a principů udržitelného rozvoje v Moravskoslezském kraji“ uspořádal dne 13. 10. 2011 ve Středisku volného času v Ostrčilově ulici v Ostravě pro občany našeho kraje Fórum udržitelného rozvoje s podtitulem „O Vás s Vámi“. Setkání se zúčastnil také 1. náměstek hejtmána kraje a zodpovědný politik pro MA21 Miroslav Novák.

Na programu bylo sedm problémových oblastí: volný čas, životní prostředí, sociální oblast, vzdělávání, doprava včetně cyklodopravy, komunikace ze strany úřadů a mladí lidé. Občané diskutovali o těchto problémech nejen s 1. náměstkem hejtmána kraje, ale také s odpovědnými pracovníky krajského úřadu.

Na základě diskuse se účastníci fóra shodli na 23 problémech, o kterých se domnívají, že jsou stěžejními problémy v Moravskoslezském kraji ve výše uvedených oblastech. Poté bylo formou hlasování navrženo tzv. 10P - Desatero problémů, které

účastníci fóra považují za největší problémy našeho kraje. Mezi nimi se objevily např. nedostatečná podpora fungující rodiny ze strany kraje i obcí, nedostatečné zajištění volného času dětí a mládeže na venkově, absence a snižování financování aktivit a organizací volného času, čistě ovzduší v kraji ad.

Navržených 10P bylo dále ověřeno internetovou anketou. Výsledky této ankety jsou zveřejněny na webových stránkách Moravskoslezského kraje.

-ps-

Jsou známy výsledky 1. ročníku soutěže EKOLOGICKY ZODPOVĚDNÝ KRAJ

V úterý 8. listopadu byly v prostorách Janáčkovy konzervatoře a gymnázia v Ostravě slavnostně vyhlášeny výsledky 1. ročníku environmentální soutěže „Ekologicky zodpovědný kraj“, kterou uspořádal Moravskoslezský kraj.

Soutěž se skládala ze tří kategorií:

- **Podnikatel roku 2011 z hlediska vztahu k životnímu prostředí v Moravskoslezském kraji**
- **Environmentálně nejpříznivější provoz úřadu/příspěvkové organizace kraje v Moravskoslezském kraji**
- **Ekologická škola v Moravskoslezském kraji**

„Hlavním cílem prvního ročníku této ekologické soutěže bylo zvýšit motivaci podnikatelských subjektů, škol, úřadů k šetrnému vztahu k životnímu prostředí“, vysvětlil první náměstek hejtmána kraje Miroslav Novák a dodal: „Školy zabezpečují výchovu naší budoucí generace, podnikatelé jsou hnacím motorem společnosti a úřady svým příkladem působí na veřejnost. Pokud se podaří sladit zájmy vzdělávacích institucí, podnikatelů a úřadů s potřebou ekologického vzdělávání, osvětou a otevřeným přístupem k veřejnosti, dá se očekávat, že se také zvýší zájem občanů o stav životního prostředí okolo nás.“

V kategorii **Podnikatel roku 2011 z hlediska vztahu k životnímu prostředí v Moravskoslezském kraji**, která byla rozdělena na 2 skupiny (skupina A - pro subjekty do 50 zaměstnanců a skupina B - pro subjekty nad 50 zaměstnanců), zvítězily **ve skupině A - do 50 zaměstnanců**: 1. místo: KONEKO, spol. s r.o., 2. místo: TELE DATA SYSTEM, spol. s r.o., 3. místo: AQD-envitest, s.r.o. **Skupina B - nad 50 zaměstnanců**: 1. místo: TŘINECKÉ ŽELEZÁRNY, a.s., 2. místo: OZO Ostrava s.r.o., 3. místo: OCHI - INŽENÝRING, spol. s r.o. Cílem této soutěžní kategorie bylo zvýšení motivace podnikatelských subjektů v Moravskoslezském kraji k péči a šetrnému vztahu k životnímu prostředí, aplikování prvků environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty, otevřenosti k veřejnosti a partnerské spolupráce.

V kategorii **Environmentálně nejpříznivější provoz úřadu/příspěvkové organizace kraje v Moravskoslezském kraji** získal na základě vyhodnocení došlých přihlášek do soutěže **ve skupině I. - Obecní úřady** 1. místo Obecní úřad Karlovice, na 2. místě se umístil Obecní úřad Otice a 3. místo obsadil Obecní úřad Baška. **Ve skupině II. - Pověřené obecní úřady a obecní úřady obcí s rozšířenou působností, úřady městysů a příspěvkové organizace kraje** byl nejúspěšnější Městský úřad Vítkov, který zvítězil, 2. místo

získal Městský úřad Bohumín a na 3. místě se umístil Městský úřad Hlučín.

V rámci kategorie **Ekologická škola v Moravskoslezském kraji** bylo hodnoceno, zda má škola vytvořený vlastní program EVVO, jaké aktivity v této oblasti provozuje, jak provádí vzdělávání pro udržitelný rozvoj nebo jaké je ekologické zabezpečení provozu školy. Za svůj přístup k těmto oblastem a k environmentální výchově, vzdělávání a osvětě byly odměněny tyto školy a školská zařízení: **Certifikáty Ekologická škola v Moravskoslezském kraji** ve školním roce 2010/11 získaly **ve skupině mateřské školy** MŠ Vratimov, Na Vyhliďce 25, **ve skupině základní školy** Masarykova základní škola a MŠ Bohumín a **ve skupině střední školy** SPŠ chemická akademika Heyrovského a Gymnázium v Ostravě. **Referenční listy** Moravskoslezský kraj udělil ZŠ Hradec nad Moravicí-Žimrovice, Domu dětí a mládeže v Třinci, ZŠ a MŠ v Kuníně, SŠ zemědělské v Českém Těšíně, SŠ teleinformatiky v Ostravě.

„Jsem velice ráda, že mohu poblahopřát vítězům k získání prestižního titulu Ekologická škola v Moravskoslezském kraji, a přeji všem školám a školským zařízením, aby nadále realizovaly mimořádné ekologické aktivity, které přispívají ke vzdělávání pro udržitelný rozvoj, také děkuji všem zřizovatelům škol a školských zařízení, že podporují environmentální aktivity škol,“ řekla náměstkyně hejtmána kraje Věra Palková a dodala: „Věřím, že soutěž Ekologicky zodpovědný kraj 2011 tak přispěje k navázání další možné vzájemné spolupráce nejen mezi školami, ale také mezi podnikatelskou sférou, obcemi a dalšími subjekty na regionální úrovni.“ -ps-

ZEPTALI JSME SE...

Moravskoslezský kraj rozdával „ekologická“ ocenění

První místo v kategorii „Environmentálně nejpříznivější provoz úřadu/příspěvkové organizace kraje v Moravskoslezském kraji“, která je součástí krajské soutěže „Ekologicky zodpovědný kraj 2011“, vyhlášené Moravskoslezským krajem, získal v letošním roce Městský úřad Vítkov. Toto ocenění bylo uděleno za kladný postoj k ochraně životního prostředí. Na to, co předcházelo rozhodnutí vydat se cestou ekologizace a jaké jsou vyhlídky do budoucna, jsme se zeptali paní Šárky Petřtylové, tajemnice Městského úřadu Vítkov.

Krásné životní prostředí je pro Vítkovsko jeho největším bohatstvím. Proto se město se svými složkami stará o jeho ochranu a rozvoj. Pozornost zaměřujeme na děti od nejútlejšího věku, a to i v rámci evropských grantů. Dětem organizujeme výlety do přírody, kde mohou čerpat informace o odpadech, separaci, zpracování a likvidaci odpadu. Zaměstnanci odboru životního prostředí úzce spolupracují se základními školami, přednášejí žákům různé tematické

okruhy, spolupodílejí se na činnosti ekohlídek. Naše základní školy se právem pyšní titulem Ekoškola. Jako město jsme letos v červnu získali Uznání za zlepšení životního prostředí v projektu „Město pro byznys“. Poslední kotelná na tuhá paliva byla přeměněna na plynovou, město má svoji skládku odpadů a v příštím roce začne stavět kompostárnu.

Co vás vedlo k tomu, abyste se zúčastnili této soutěže?

Takto vyhlášená soutěž byla i pro mne výzvou představit náš úřad, který řadu let prostřednictvím svých zaměstnanců zodpovědně přistupuje k oblasti životního prostředí. Samozřejmě roky již třídíme odpad, používáme recyklovaný papír, hospodaříme s vodou, staráme se o městskou zeleň, prostě se chováme šetrně k našemu prostředí. Je to pro nás samozřejmostí. Všichni si velmi dobře uvědomujeme devízu, kterou v okolní přírodě máme.

Pokračování na str. 4

ZEPTALI JSME SE...

Pokračování ze str. 3

Protože město vyžaduje tento zodpovědný přístup i po občanech, jak v oblasti třídění odpadů, tak při znečišťování ovzduší, musíme my úředníci jít příkladem. Počátkem roku jsme nakoupili nové nádoby na separaci odpadu do prostor našich budov, připravili jsme propagační tabule týkající se třídění odpadu. V době vyhlášení soutěže jsme také pracovali na aktualizaci naší vnitřní směrnice o nakládání s odpady. Napadlo nás, že bychom se mohli zúčastnit této soutěže. A tak jsme se odhodlali a přihlásili se.

Jaký byl hlavní přínos vaší účasti v soutěži?

Určitě velká radost z umístění a hrdost, že i úředníci mohou být za svou nepovinnou činnost oceněni. Zároveň zamyšlení a výzva k další činnosti na poli zlepšování životního prostředí. Velmi přínosné bylo i setkání s ostatními oceněnými, kde byly představeny rovněž aktivity, za které ocenění získali. A nebyly to jen úřady, ale také školy a podnikatelé.

Měli jste při zavádění ekologického provozu na vašem úřadu nějaké potíže? Jak tento fakt přijali zaměstnanci a jakým způsobem jste je motivovali?

Všechny návrhy a opatření, které byly postupně uváděny do praxe, přijali zaměstnanci vstřícně a veškeré prostředky bez problémů začali ihned využívat. S některými dalšími návrhy, vylepšeními a nápady přicházejí sami.

A jaká je odezva na vaši snahu mezi občany?

Domnívám se, že odezva se dostaví až nyní, kdy se s oceněním pochlubíme i v našem místním tisku. Návštěvníci úřadu chválí jeho překrásnou architekturu. Snažili jsme se o to, abychom objekty sloužící k třídění zakomponovali do prostoru tak, aby nenarušovaly jeho vzhled. Doufám, že naše ocenění přispěje ještě více k zodpovědnějšímu přístupu k prostředí, v němž žijeme, a že bude motivovat školy, organizace a občany k novým aktivitám.

S oceněním je spojena i finanční odměna ve výši 40 tisíc korun. Už víte, k jakým účelům tyto peníze použijete?

Určitě to bude spojeno s ekologií. Uvažujeme o nákupu lisů na PET lahve, které bychom umístili u sběrných nádob na odpady z plastů, PET lahve a kelímky. Zaměstnanci navrhuje další zlepšení, která budeme dále ještě konzultovat. Možná je k tomu vede právě toto získané ocenění.

Co byste poradili ostatním úřadům, které plánují ekologizovat svůj provoz?

Člověk by se i v práci měl chovat tak, jako by pečoval o svůj vlastní majetek, který se také snaží chránit a zvelebovat. A tento přístup by měl mít nejen při nákupu nádob, tonerů, čisticích prostředků, recyklovaných papírů, ale i v předávání zkušeností ve školách, podnicích, na ulicích a všude kolem sebe.

Plánujete v blízké budoucnosti zavést nějaké novinky? Máte stále ještě co zlepšovat?

Vždy je co zlepšovat, a to jsme si uvědomili i díky této soutěži. Rozhodně se budeme zabývat novými aktivitami. Po dostavbě plánované kompostárny vyvstanou další témata k zamyšlení.

SPŠ chemická akademika Heyrovského a Gymnázium obhájily MEZINÁRODNÍ TITUL EKOŠKOLA

V úterý 14. června převzali zástupci školy z rukou pracovníků sdružení Tereza, zástupců ministerstva životního prostředí a sponzorů prestižní mezinárodní titul Ekoškola. Slavnostní předávání probíhalo v budově Národní technické knihovny v Praze. Účastnily se ho základní a střední školy z celé republiky. Titul je udělován na dva roky těm školám, které splní náročná kritéria. Na školách probíhá ekologický audit, na jehož základě je titul udělován. Poprvé škola získala titul v roce 2009, tehdy jako jediná střední škola v MSK. Toto prvenství si udržela dodnes.

Jaká kritéria škola splnila? Přestože je školou odbornou, podařilo se jí do výuky zapojit environmentální výchovu, která se prolíná většinou předmětů. Na škole je samozřejmostí třídění většiny odpadů, šetření vodou i elektrickou energií. Škola je vyzdobena nástěnkami k ekologickým tématům, má vytvořen vlastní ekokodex. Spolupracuje s Krajským úřadem MSK, Lesní školou, společností OZO, Parlamentem dětí a mládeže města Ostravy a dalšími ostravskými organizacemi. Pořádá každoročně ekologickou konferenci pro základní a střední školy v našem kraji. Pro své studenty organizuje exkurze s ekologickou tematikou, např. přírodní

rezervace Rezávka, Morávka, JE Dukovany atd. A to je pouze zlomek aktivit, které na naší škole probíhají. Získání titulu nám pomohlo při žádání o dotace na zateplení školy, na vytvoření venkovní učebny s geologickou expozicí nebo na úpravu venkovního atria. Ale Ekoškola není jen o věcech hmotných. Jednou z povinností bylo vytvoření školního ekotýmu. Zde se sešla parta žáků se zájmem nejen o přírodu a ekologii. Díky tomu se potkali lidé, kteří by se na naší velké škole neměli možnost blíže poznat. Za celou školu děkují paní učitelce Janě Vlčkové, koordinátorce EVVO na škole, bez níž bychom titul nikdy nezískali. Dále bych chtěl poděkovat všem ostatním učitelům, kteří vedou sekce ekotýmu, vedení školy za podporu a všem aktivním studentům za pomoc při realizaci akcí. Zisk titulu není jen zpětnou vazbou pro školu, je to i velký závazek do budoucna. Téma ekologie je obzvláště v našem městě a kraji palčivé, a proto je důležité motivovat mladé lidi. Heslo Ekoškoly zní: „Pokud dokážete ovlivnit vaši školu, dokážete ovlivnit i svět kolem sebe.“

Tomáš Král
žák školy a člen ekotýmu

ENVIGAME

- jedinečný projekt pro realizaci EVVO na škole

ENVIGAME je jedinečný projekt v České republice, který smysluplně spojuje

práci dětí na počítači se zajímavými aktivitami přímo v terénu. Cílem projektu je najít správnou cestu provázání IKT a environmentální výchovy. Vněst do vyučování trochu více zábavy a efektivnosti. Využít ty technologie, které mají potenciál na celkový rozvoj osobnosti žáka v kontextu environmentální výchovy. Nepřímo podporovat základní úlohu školy, tedy probouzet zájem o životní prostředí, historii regionu, naučit žáky selektovat informace, čerpat z důvěryhodných zdrojů, vychovávat je ke společné práci a podobně. V rámci jednotlivých úkolů se žáci snaží řešit aktuální environmentální problémy města nebo regionu, přemýšlejí více o budoucnosti, o budoucím stavu životního prostředí, kulturního dědictví apod. Projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky a byl zahájen 11. listopadu 2009 s dobou trvání 36 měsíců. Koordinátorem projektu je společnost Cross Czech a. s., která spolupracuje se dvěma partnery - Klubem ekologické výchovy, o. s., a Výzkumným ústavem pedagogickým v Praze (nyní Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků).

Výstupem z projektu je **sedm vzdělávacích programů** vhodných pro praktickou realizaci environmentální výchovy na základních školách a v nižších ročnících víceletých gymnázií. Do ověřování projektu bylo během jednoho školního roku zapojeno 10 škol (asi 250 žáků) z různých krajů celé České republiky, které zmiňované vzdělávací programy pilotovaly. Na základě připomínek ze strany učitelů i žáků byly

jednotlivé programy (herní scénáře) upraveny do současné podoby.

Rozdíl mezi doposud realizovanými vzdělávacími programy se zaměřením na environmentální výchovu a ENVIGAME je **kombinace práce dětí přímo v terénu a aktivit ve třídě** s možností využití GPS, multifunkčního mobilního telefonu či notebooku. Žáci mapují jednotlivé regiony Čech z hlediska ekosystémů, biodiverzity, kulturního dědictví, tradic a zdravého životního stylu. Například v programu Naše obec se zaměřují na monitoring environmentálních problémů přímo ve své obci či městě. Ke vzdělávacím programům byly vytvořeny metodické pokyny pro učitele. **Herní platforma** představuje základ vzdělávacích programů, jež je školám volně přístupná na stránkách www.envigame.cz

-jh-

Ochrana přírody je předmětem zájmu

PROJEKTU LIFE+

Víte, co je NATURA 2000 a kterými evropsky významnými lokalitami se pyšní Moravskoslezský kraj? Odpověď na tyto otázky a řadu dalších vám poskytne projekt s pracovním názvem Infoms. Na základě výzvy, kterou vydala Evropská komise pro subjekty registrované v Evropské unii (Evropském společenství), byl Moravskoslezským krajem v roce 2008 předložen návrh projektu v rámci výzvy programu LIFE+ nazvaného Informační a komunikační systém ochrany přírody v NUTS II Moravskoslezsko. Projekt byl spuštěn v lednu 2010 a jeho realizace potrvá do prosince 2013. Cílem projektu je vytvoření informačního systému, který zajišťuje

pravidelný a účinný tok informací v oblasti ochrany přírody, poskytuje základ pro rozhodování v oblasti ochrany přírody a zpřístupňuje informace o stavu a vývoji v této oblasti odborné i laické veřejnosti. Projekt realizuje Moravskoslezský kraj společně se šesti partnery. Jsou jimi Ministerstvo životního prostředí ČR, Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, Lesy České republiky, s.p., Občanské sdružení Hájenka, ZO ČSOP Salamandr a Actaea. Dotace z Evropské unie je ve výši 356.500 EUR, což představuje 45,22 % celkových nákladů projektu (788.400 EUR).

Pokračování na str. 7

ENVIGAME

obsahuje 7 herních scénářů:

- Biodiverzita a její poznávání
- Ekosystémy naší školy
- Ekosystémy a jejich poznávání
- Kulturní dědictví města, obce kraje
- Naše obec
- Tradice a zvyky v našem kraji
- Zdraví a my

Herní scénáře jsou rozděleny na **dlouhodobé** (trvání hry je pololetí, případně jeden školní rok) a **krátkodobé** (hra je nastavena na 6 vyučovací hodiny, je tedy vhodná na realizaci projektového dne). Učitel může herní scénář v omezené míře přizpůsobit lokálním podmínkám (např. vložení GPS souřadnic, specifických údajů vztahujících se k lokalitě místa, obrázky, mapy, názvy rostlin a živočichů). Obsah úkolů však nemůže zásadně měnit. Jak již bylo zmíněno, specifickým projektem ENVIGAME je kombinace práce žáků v terénu (outdoor tým) a ve třídě přímo během hry (indoor tým). Doporučujeme hrát jednotlivé hry v týmech. Týmovou práci si žáci rozvíjejí své sociální dovednosti. Úkoly v herních scénářích jsou uspořádány podle náročnosti, snahou bylo zachovat základní principy a **pravidla počítačových her**. Cílem týmů je propracovat se postupným plněním úkolů do nejvyšší úrovně (levelu) a hru ukončit s co nejvyšším bodovým hodnocením. Časová náročnost úkolů je různorodá. Důležitým nástrojem her je okamžitá zpětná vazba a bodové hodnocení učitelem. Ten může vypracovanou odpověď žákům vrátit k doplnění, případně novému zpracování. Body může učitel přidělit přímo po zodpovězení úlohy, případně může hru pozastavit a ohodnotit úlohu později. Podporována je vysoká míra samostatného rozhodování, protože učitel ve hře vystupuje pouze v roli hodnotitele a pomocníka v případě, kdy žáci nerozumí zadání úlohy. Komunikaci se žáky přímo nebo prostřednictvím chaty, který je součástí platformy. Momentálně probíhá v rámci projektu jednolletá **propagační kampaň** v různých krajích ČR. Vyškolení účastníci seminářů budou mít k dispozici herní platformu i metodické materiály a obdrží **osvědčení akreditované MŠMT**. Ambicí projektu je přispět k moderní vzdělávací politice s efektivním zapojením ICT do vyučovacích hodin s napojením na environmentální výchovu. Více na www.envigame.cz

-jh-

PŘEDSTAVENÍ PŘÍSPĚVKOVÝCH ORGANIZACÍ V OBLASTI EVVO

Novinky a rekordy roku 2011 v Zoo Ostrava

Rok 2011 je pro ostravskou zoologickou zahradu rokem významných událostí a rekordů. Je to výsledek dlouhodobé usilovné práce velké skupiny lidí, kterým se podařilo za posledních několik let areál zoo změnit k nepoznání (byly

zbourány staré výběhy, vznikly nové expozice, přibýly nové druhy zvířat). Návštěvníci tyto změny samozřejmě vnímají, a to nejen ti, kteří přišli do zoo po mnoha letech, ale i ti, kteří zoo navštěvují pravidelně. Letos jich sem zavítal rekordní počet - téměř půl milionu. Blíže se ptáme Šárky Kalouskové, tiskové mluvčí Zoo Ostrava.

Jakých změn a novinek se lidé letos dočkali?

Pokud to vezmeme chronologicky, tak v polovině března jsme po roční pauze otevřeli pavilon „Tanganika“ - významně zrekonstruovaný a upravený pavilon pro hrochy, krokodýly a další africká zvířata, jehož součástí je i velké sladkovodní akvárium s rybami z jezera, které dalo pavilonu jméno. O Velikonocích se pak návštěvníci dočkali rozsáhlé akvaterarijní expozice „Papua“ s ohroženými plazy a rybami ostrova Papua Nová Guinea.

V průběhu roku také přibýly nové dětské koutky, interaktivní herní prvky či zbrusu nový seniorpark. Na druhé straně z areálu postupně mizí staré a pro chov zvířat v moderní zoologické zahradě naprosto nevyhovující zařízení. Za všechny zmiňme alespoň staré nevzhledné betonové výběhy pro medvědy, které byly zbourány letos na jaře. Připomeňme, že medvědi se tak po letech strávených v těchto omezených prostorech loni na podzim přestěhovali do expozice „Čitván“ - téměř hektar velkého přírodního výběhu, jenž obývají společně s hulmany posvátnými. A nutno dodat, že si tu změnu náležitě užívají...

A jaké jsou novinky mezi zvířaty?

Co se týká novinek mezi zvířaty, tak snad ani není třeba zmiňovat narození prvních českých slůňat. Přes velké peripetie s prvorozeným samečkem, který přes veškerou snahu a péči ošetřovatelů nakonec uhynul, se o měsíc později narozená samička těší dobrému zdraví a dělá radost všem,

kterí mají možnost ji pozorovat přímo v zoo, příp. prostřednictvím online kamer. V letošním roce se podařilo odchovat více velmi vzácných mláďat, jež si zaslouží pozornost - poprvé se v Ostravě narodil gibbon bělolící nebo pardál obláčkový. Nepřehlédnutelná jsou i mláďata ohroženého tygra ussurijského či velmi vzácného makaka lvího a kočkodana Dianina. Podařilo se odchovat ale i řadu vzácných ptáků - např. plameňáky kubánské, poláky východní. Dvě mláďata orlosupů bradatých jsme opět bezplatně poskytli pro vypuštění do volné přírody v oblasti francouzských Alp. Celkem to bylo již pět mláďat vylíhlých v ostravské zoologické zahradě. I díky nim mohou tito majestátní draví ptáci, kteří byli před 70 lety v Evropě vyhubeni člověkem, nejen létat, ale i hnízdit na teritoriu všech čtyř alpských zemí.

Novinek se dočkaly i školy

Zoo Ostrava dlouhodobě spolupracuje se školami z celého Moravskoslezského kraje a i z této spolupráce vzešel letos jeden rekord - rekord v počtu dětí, které absolvovaly výukový program. Do začátku listopadu to prozatím bylo číslo 7218. Školy si mohou vybrat z více než tří desítek programů podle věku dětí, podle tématu, podle formy výuky. Každoročně nabízíme novinky v programové nabídce, které většinou korespondují s nově otevřenými expozicemi, novými druhy zvířat. Tak vznikly v posledních letech programy o obojživelnících, plazech a v posledním roce i o rybách. Program s názvem „Jako ryba ve vodě“ představuje několik tajemství této největší třídy obratlovců zahrnující téměř 30 000 druhů. Veškeré informace jsou dostupné na www.zoo-ostrava.cz v samostatné sekci „Zoo pro školy“.

Pokračování ze str. 5

Ochrana přírody je předmětem zájmu PROJEKTU LIFE+

Moravskoslezský kraj se finančně podílí na projektových nákladech ve výši 14,87 % (117.200 EUR). Zbývající část, tj. 39,91 %, připadá na kofinancování partnerů (314.700 EUR). Výsledkem projektových aktivit jsou jak celokrajské výstupy (publikace, film, výukový CD-ROM, internetové stránky), tak lokální výstupy (informační tabule k chráněným územím včetně evropsky významných lokalit, naučné stezky, zpravodaje, brožury, informační letáky, venkovní expozice, návštěvnická centra).

Projekt se nezadržitelně blíží do své poloviny. S touto je spojena tzv. střednědobá zpráva (Mid-term Report). Jedná se o dokument, který musí realizátor projektu povinně předložit Evropské komisi zhruba v polovině projektu a konkrétně v něm popsat své dosavadní aktivity včetně finančního vyčíslení. Termín pro její předložení byl 31. 8. 2011. Třebaže většina projektových aktivit teprve čeká na svou realizaci, z aktivit již realizovaných patří k těm nejzdařilejším pravidelné vydávání zpravodajů s tematikou ochrany životního prostředí nebo znovuoobnovená naučná stezka údolím Bílé Opavy. Na první pohled

rozpačitou odezvu měla billboardová kampaň proti nelegálnímu motorismu. Na webové stránky <http://www.zakaz-vjezdu.cz/>, které jsou v rámci projektu realizovány, ale i na adresu Moravskoslezského kraje, přišla řada reakcí zanícených vyznavačů jízdy v přírodě, ve kterých nevybíravě odmítli celou kampaň jako útok proti sportovnímu vyžití. Zaznamenali jsme i cílené poničené billboardy v rámci kampaně instalované kolem cest. I tyto negativní reakce však patří k očekávaným výsledkům. Dokládají, že billboardy nezůstaly bez povšimnutí.

Naopak velmi pozitivní zpětnou vazbu máme k dokumentárnímu filmu Natura 2000 distribuovanému na všechny školy, dětské domovy a informační centra v kraji. A věříme, že všechny další projektové aktivity stihne stejně pozitivní osud. Dostupnost informací a vytvořených produktů projektu je zajištěna nejen přímou distribucí vydávaných materiálů, ale i prostřednictvím webových stránek <http://infoms.kr-moravskoslezsky.cz/>

-rm-

Do lesa ne!
STOP ilegálnímu motokrosu
www.zakaz-vjezdu.cz

Logo: Moravskoslezský kraj
 Logo: Ministerstvo životního prostředí
 Logo: LESY ČR
 Logo: občanské sdružení HA Jemba

Komunitní kompostování v Ostravě

Myšlenka realizace komunitního kompostování v Ostravě, jež byla před dvěma lety iniciována ze strany občanů, nabyla v dnešní době, především díky činnosti organizace Eko-info centrum Ostrava (EICO) a spolupracujících subjektů - partnerů, představitelů městských obvodů, organizace Ekodomov a donátorů, nových rozměrů.

Komunitní kompostování, které umožňuje lidem žijícím na sídlištích separovat biologicky rozložitelný odpad z domácností a zvýšit tak jejich povědomí o třídění a zpracování této složky odpadů, odstartovala instalace historicky prvního ostravského komunitního kompostéru v Rodinném centru Kaštánek v Ostravě-Porubě v prosinci 2009. Vzhledem k značnému zájmu místních občanů byl v červnu 2010 instalován druhý kompostér. Projekty komunitního kompostování byly realizovány za finanční podpory městského obvodu Ostrava-Poruba. Možnost separovat biologicky rozložitelný odpad z domácností vzbudila zájem i u občanů z jiných lokalit. Na tento podnět byla v říjnu 2010 realizována instalace již třetího komunitního kompostéru, tentokrát u MŠ v ulici Čs. exilu. Ve stejném termínu byl komunitní kompostér umístěn v další lokalitě Ostravy, konkrétně u Rodinného centra Chaloupka v Moravské Ostravě a Přívoze. Komunitní kompostéry do těchto lokalit byly pořízeny ve spolupráci s organizací Ekodomov, konkrétně z projektu podpořeného z OPŽP

Osa 4.1 Nakládání s odpady. Projekty komunitního kompostování v Ostravě probíhají pod vedením zástupců organizace Eko-info centrum Ostrava, jež poskytují odborné poradenství a koordinují činnost partnerů tak, aby byl zabezpečen plynulý průběh kompostování. Spuštění provozu každého kompostéru je doprovázeno akcí pro veřejnost, která nejen seznámí zájemce s principy provozu komunitního kompostéru, ale zároveň nabízí možnost ihned na místě se do projektu zapojit.

Komunitní kompostování vzbudilo také zájem klientů rodinných a mateřských center i center samotných. Na tento podnět zareagovala organizace Eko-info centrum Ostrava projektem „Komunitní kompostování prostřednictvím mateřských center v Moravskoslezském kraji“, podpořeným Státním fondem ŽP a MŽP ČR. Cílem projektu je v období leden 2011 až červen 2012 instalovat komunitní kompostéry a rozběhnout jejich provoz u pěti vybraných mateřských center MSK. Široké veřejnosti žijící v blízkosti těchto center tak bude pomoci instalace kompostéru a získání startovacích sad (speciální kompostovací koš+sáčky) umožněno separovat biologicky rozložitelný odpad. Více na www.eico.cz

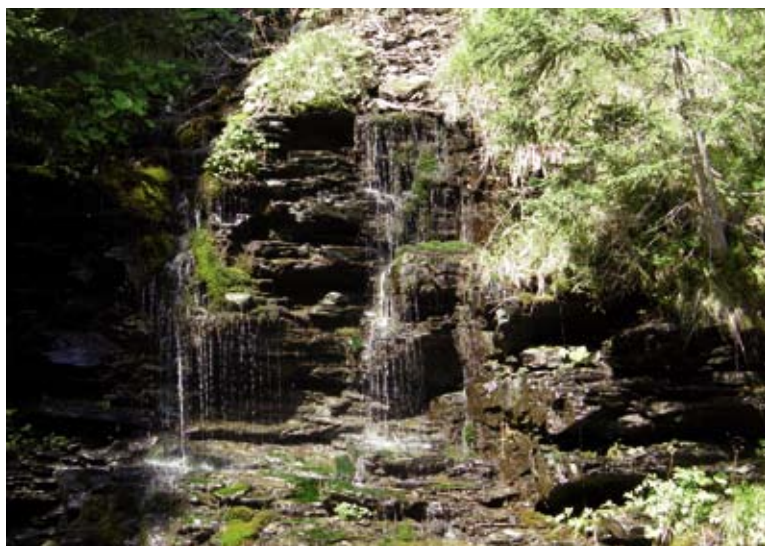
Lucie Lišková
 Eko-info centrum Ostrava

Tipy na výlet: NAUČNÁ STEZKA BÍLÁ OPAVA

Pěší naučná stezka Bílá Opava vede hluboce zaříznutým romantickým údolím stejnojmenné horské říčky. Nejkrásnější horská bystřina Jeseníků - Bílá Opava zde vytváří téměř 8 m vysoký vodopád, řadu kaskád a peřejí. Až do dnešní doby se zde udržely pralesovité lesní porosty, které postupně přecházejí se stoupající nadmořskou výškou v horskou holi na Pradědu.

Typické geomorfologické fenomény, mimořádná krajinářská hodnota a pralesovitý charakter původních smrkových porostů přibližují náročnějším turistům informační panely. Údolí Bílé Opavy není jen krásné, ale má i značný význam přírodovědecký. Proto zde byla na ploše téměř 280 hektarů vyhlášena Národní přírodní rezervace Praděd. Údolí Bílé Opavy tak patří k nejnavštěvovanějším místům v CHKO Jeseníky, a to jak pro svou mimořádnou krajinářskou hodnotu tak i skutečnosti, že leží v blízkosti známých lázní Karlova Studánka.

Trasa naučné stezky vede po žluté turistické značce mezi Karlovou Studánkou a Ovčárnou, po dně kaňonu říčky Bílé Opavy a patří mezi

turisticky náročné horské stezky. Je celkem 6 km dlouhá. Na třinácti informačních tabulích nabízí i základní informace o přírodě této jedinečné rezervace.

Zatímco v horní části údolí vytváří bystřina Bílá Opava velké vodopády, v dolním úseku vzniklo několik různě starých říčních koryt. Při povodni v červenci 1997 právě zde řeka strhla masivní most z železobetonových panelů na ocelových traverzách. Na místě panelového mostu byla postavena dřevěná lávka. V úseku nad ní lze nyní vidět tři říční koryta. Dostupnost naučné stezky je z Karlovy Studánky nebo z Malé Morávky - Karlova po turistické značce, případně kyvadlovou dopravou na Ovčárnu a poté se opět vydat po značce. Doporučujeme se vydat na stezku z Karlovy Studánky ve směru na Vidly po žlutě značené turistické cestě. Při nástupu je zřízena terénní informační stanice, kde je možno získat další informace o stezce a zakoupit informační materiály.

-ps-

Elektronický herbář - pomocník při studiu biologie

Na Obchodní akademii v Ostravě-Mariánských Horách můžete vidět skupinky studentů, kteří běhají po školní zahradě a náruživě fotí rostliny, které v minulých letech jejich spolužáci vysadili. Poté si sednou a zuřivě něco zapisují do počítače. Jaký má jejich počínání smysl? Je to prosté. Žáci školy se spolu se svými učiteli biologie rozhodli vytvořit elektronický herbář.

V rámci projektu „Moderní, dynamickou a inovativní výukou k vyšší konkurenceschopnosti Obchodní akademie Ostrava“ žáci na webu školy umístili fotografie rostlin z učebny v přírodě, které určili a popsali. V průběhu dalších měsíců budou pořizovat další fotografický materiál. Cílem je zaznamenat vývoj a růst rostlin v průběhu několika let a popsat proměny školní zahrady vlivem střídání ročních období. Studenti zlepšili své dovednosti s prací na počítači - ukázalo se, že vkládání obrázku na web může mnohým činit potíže. Velkým přínosem je skutečnost, že poznávání přírody je mladým lidem zprostředkováváno přirozeně a nenásilně a využití počítače celou aktivitu dělá atraktivní i pro zaryté technokraty. Hotový herbář najde své uplatnění i při výuce, stane se součástí projektového vyučování. Prozatím se podařilo zdokumentovat na webových stránkách školy 30 rostlin. „Výhledově počítáme s popsáním a nafocením 100 až 110 druhů rostlin a svoji činnost chceme rozšířit i na poznávání flóry v okolí školy. Překvapilo nás, s jakým elánem se žáci

do práce na herbáři pustili,“ uvedla učitelka školy paní Dana Parysová. Jak se jim prozatím dlo daří, můžete sami zjistit na webové adrese:

http://www.oao.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=541&Itemid=341

Alena Koubková

PŘÍKLADY DOBRÉ PRAXE: Koordinátor EV představuje školu

Environmentální výchova na ZŠ Břidličná

Naše škola se problematikou environmentální výchovy zabývá již šest let. Hlavní myšlenkou, a zároveň strategickým cílem našeho školního plánu je „Rozvoj ekologické etiky žáků“, ale i nás dospělých.

Mezi již splněné dlouhodobé cíle patří „Integrace třídění odpadů do života školy“. Nejenže se pravidelně a úspěšně zapojujeme do sběru starého papíru, PET vršků a projektu „Recyklohraní“, ale loni jsme zahájili i spolupráci se společností Ekolamp. Pro podporu zájmu o třídění pořádáme besedy o odpadech, a rovněž exkurze do recyklačních provozů.

V hodinách výtvarné výchovy, pracovních a praktických činností se v maximální míře snažíme využívat druhotné suroviny. V rámci druhého dlouhodobého cíle, kterým je „Rozvoj spolupráce v péči o ŽP na místní a regionální úrovni“ pořádáme celou řadu akcí. Pro žáky byly připraveny beseda „Raci jako indikátoři stavu vody“, besedy s pracovníky AOPK či CHKO Jeseníky. Uspořádali jsme také dopoledne s pracovníky společnosti Zayferus. Žáci i veřejnost měli možnost nejen vidět zástupce dravců a sov, ale mohli si sami vyzkoušet vypustit či přivolat dravce. Pravidelně se účastníme výukových pořadů v Ekocentru Sluňákov, v LS Janovice, v ZOO Olomouc. Již tradičně se zapojujeme do mezinárodní akce „Clean up“, čistíme studánky, vyvěšujeme vyrobené ptačí budky, mapujeme hnízdiště rorýsů a čapů.

seznámit s místními dřevinami, a altánek využívaný jako venkovní učebna. Dále žáci navštěvují přírodovědný kroužek, ve kterém mají možnost přímého kontaktu se zvířaty. Naučí se o ně starat, vyrábět si chovná zařízení, předpěstovávat rostlinky. Na aktivity kroužku navazuje i oblíbená akce „Jarní Mini Flóra“, na níž může veřejnost získat sazeničky a informace o jejich pěstování. Žáci se pravidelně zapojují do kampaně „Zvíře v nouzi“, adoptovali si klokánka králíkovitého v ZOO Olomouc, účastní se exkurzí do Záchrané stanice Stránská. Rovněž se úspěšně zapojují do soutěží s ekologickou tematikou, např. „Voda živá“, v níž získali několikrát první místo. A protože je naší snahou šířit ekologické povědomí i na jiné školy, stali jsme se spolu s Asociací středoškolských klubů ČR a EUROPE DIRECT Olomouc, organizátory ekologicko-zeměpisné soutěže „Evropa kolem nás“. Cílem a snahou je, aby si mohli žáci hravou formou ověřit a rozšířit své znalosti v oblasti zeměpisných, přírodovědných, ale i kulturních vědomostí na téma Evropa.

Co říci závěrem? Snad jen to, že za naše aktivity získala škola řadu ocenění. Jmenujme alespoň titul „Škola udržitelného rozvoje prvního stupně“. Těchto ocenění si velmi vážíme nejen my, ale i občané Břidličné a všechny spolupracující organizace, bez kterých by realizace všech akcí byla velmi náročná.

Květa Děřová

koordinátorka ekologické výchovy

Třetím dlouhodobým cílem je „Ovlivnění citových vztahů žáků i veřejnosti k biotě“. Tento cíl je velice rozsáhlý, proto zde máme dvě linie činnosti. Jedna je posílení vzájemných vztahů mezi lidmi. Druhá zlepšení vztahu k fauně a flóře. Za tímto účelem pořádáme ve spolupráci se Studentským klubem Břidličná již tradiční akce pro celou rodinu. Mezi nejúspěšnější patří zábavné odpoledne zaměřené na kulturní, pohybové i dovednostní aktivity s přírodovědnou tematikou Uspávání a následně na jaře Probouzení Broučků. Oblíbené jsou rovněž otevřené dílničky - vánoční a velikonoční výroba dárečků z druhotných surovin i přírodního materiálu. Mezi další aktivity, při kterých nezapomínáme na seniory, patří výroba přáníček v rámci akce „Radost do domu“. A protože osud lidí v okolí není žákům lhostejný, již třetím rokem adoptují dítě ve Stacionáři v SAR a zároveň se zapojili jako jedna ze čtyř škol v republice do projektu „Škola škole“. Novinkou, která se osvědčila bylo zavedení EVVO jako samostatného předmětu v deváté třídě. V rámci hodin si žáci vyberou jeden ekologicky významný den a připraví dopolední program pro děti I. stupně. Naučí se tak nejen spolupracovat, ale formou problémové výuky vyřeší a prezentují svou práci. Na vliv kladného vztahu k přírodě má svůj podíl i zřízení školního ekoareálu. Zde mají žáci možnost pozorovat život v jezírku, ptačí voliéře, ošetřovat bylinkovou spirálu, květinové záhony a školní minisad. Součástí areálu je i dřevostezka, kde se děti mohou

CH RÁNĚNÁ ÚZEMÍ MORAVSKOSLEZSKÉHO KRAJE

Přírodní památka HRADNÍ VRCH HUKVALDY

Přírodní památka Hradní vrch Hukvaldy je součástí historické hukvaldské obory, která vznikla v roce 1566 a patří tak k nejstarším oborám na našem území. Tehdejší držitel Hukvald, biskup Vilém Prusinovský z Vícova, dostal od císaře Maxmiliána darem dvacet daňků a dal pro ně ohradit kus lesa. V letech 1730-1736 nechalo hukvaldské panstvo kolem obory postavit kamennou zeď. Tehdy došlo rovněž k opětovnému zalesnění hradního vrchu, který byl ve středověku z obranných důvodů zbaven porostu. V 18. století byly po celé Evropě zakládány přírodně-krajinářské parky se snahou vytvořit výtvarně působivou krajinu, inspirovanou tvorbou malířů. Stejnou snahou vytvořit ideální arkadskou krajinu byli vedeni držitelé hukvaldského panství, což dokládají dodnes zachované zbytky alejí, malebné skupiny dřevin na loukách a průhledy do krajiny.

Přírodní památka byla vyhlášena v roce 1999 na výměře 77 ha k ochraně unikátního komplexu bukových porostů a krajinářské kompozice historické obory. Věk nejstarších stromů přesahuje 250 let. Velké množství doupných stromů využívá k hnízdění řada ptáků, např. holub doupňák, krutihlav obecný, datel černý, strakapoud velký, strakapoud prostřední či lejsek malý. Ornitologická pozorování potvrdila 49 druhů hnízdících a výskyt dalších 20 druhů ptáků zalétajících za potravou. V porostech vzrostlých stromů jsou zachována stojící torza i padlé kmeny, které hostí houby rozkládající mrtvé dřevo. Jedná se např. o vějířovec obrovský, sítkovec dubový, ohňovec statný, korálovec bukový, trsnatec lupenitý a řadu dalších. Díky šetrnému hospodaření v lesích obory, kde jsou ponechávány staré stromy a souše, zde žije dosud mnoho relativně vzácných druhů brouků. Jsou to zejména roháček kozlík, roháček bukový, tesaříci či kovaříci. Některé vzácné druhy brouků dávají přednost světlým parkovým porostům. Jmenujme mezi všemi

páchníka hnědého, který patří mezi silně ohrožené druhy. Duté stromy obývá společně s páchníkem také bohatá fauna dalších bezobratlých, z nichž mnozí patří rovněž mezi chráněné a ohrožené živočichy, avšak žijí velmi skrytě a jsou nenápadní.

Pro zachování cenné biodiverzity této přírodní památky je žádoucí provádět managementová opatření, která ponechávají část území na hradním vrchu spontánním dynamickým procesům a v ostatních částech věnovat maximální péči ochraně starých stromů v oboře s vědomím, že se jedná o bohatý ekosystém překypující životem.

-ps-

Stalo se:

- První Fórum udržitelného rozvoje Moravskoslezského kraje proběhlo 13. října 2011 v prostorách DDM Ostrčilova v Ostravě.
- V pátek 21. října 2011 navštívil Moravskoslezský kraj komisař EU pro životní prostředí Janez Potočnik, který se nejen zúčastnil slavnostního aktu uvedení účinnějších filtrů pro odprašení části hutě akciové společnosti ArcelorMittal do provozu, ale také se seznámil s výsledky projektu, jehož cílem byla likvidace invazní křídlatky v povodí řeky Morávky.
- Dne 28. října 2011 proběhl celorepublikový happening v sázení stromů, který uspořádala Nadace Partnerství. Do rekordu v sázení stromů se zapojil také Moravskoslezský kraj výsadbou 100 ks lip v Ostravě-Svinově, části Janová, za účasti 1. náměstka hejtmána Moravsko-slezského kraje Miroslava Nováka.
- Dne 8. listopadu 2011 byly slavnostně vyhlášeny výsledky soutěže s názvem „Ekologicky zodpovědný kraj 2011“. Bližší informace lze nalézt na: <http://iszp.kr-moravskoslezsky.cz>.

Stane se:

- Dne 15. prosince 2011 budou vyhlášeny dotační programy na podporu aktivit v oblasti životního prostředí a na podporu místní Agendy 21 v Moravskoslezském kraji. Uzávěrka pro podání žádostí je 27. ledna 2011. Bližší informace lze získat na webových stránkách kraje: www.kr-moravskoslezsky.cz.
- 22. duben - Den Země, po celém kraji proběhnou oslavy tohoto svátku ve formě happeningů, výstav, akcí pro děti a mládež.
- Duben 2012 - bude vyhlášen 2. ročník soutěže „Ekologicky zodpovědný kraj 2012“.
- V květnu 2012 se uskuteční slavnostní konference k 20 letům existence programu Evropské unie LIFE. Konferenci pořádá Moravskoslezský kraj.

PTAČÍ HOSTINA:

Připravte zpěváčkům krmítka! Víte, co rádi zobou?

V létě nám na zahradě zpívali a zároveň pomáhali se škůdci, teď si zaslouží odměnu. Ptáčci to mají s přibývajícím chladnými dny se sháněním potravy těžké... Víte ale, co kterým ptáčkům chutná nejvíce?

Obvykle to, co chutná nám, může malým opeřencům naopak ublížit. Do krmítka tedy určitě nepatří uzeniny, bílé pečivo a chleba. Nebezpečná je pro ně i sůl (jediné zrnko např. ze slanečného rohlíku může být pro drobnějšího zpěváčka smrtelné!). Do krmítka nepatří ani ořechy a zrní starší více než rok. Může být žluklé a takové poškodí ptáčkům ledviny a játra. Pokud bude venku méně než -10 °C, nedávejte ptákům ani lůj. Ve střevech by jim ztuhnul a ublížil jim. Nekrmte je zbytky jídel! Neuvařená rýže, sušený kokos a těstoviny v trávicím traktu ptáků nabobtnají a mohou vést až k úhynu!

Krmítko musí stát či viset nejméně 1,5 m nad zemí a alespoň 2 m od nejbližšího stromu, aby na ně nedoskočila kočka! Rovněž musí být chráněno před vlhkem.

Čím svůj pěvecký sbor uctíte nejlépe?

Sýkorka modřinka, pěnkava obecná, zvoněk zelený, dlask tlustozobý, čížek lesní: tato parta zpěváčků má společné chutě i jídelníček. Nejraději zobou olejnatá slunečnicová semena, ale zavděk vezmou i jinými - prosem, mákem apod. Kromě sýkorek, kterým se zavděčíme také lojovým závěsem, přijímají potravu nejen z krmítek, ale i ze země.

Vrabc domáci: neposedného ptáčka nejvíce potěší pohankou. Dokáže jí na posezení sezobat i desetinu své tělesné váhy. Pochutná si také na ovesných vločkách a slunečnicových semenech.

Brhlík lesní: kvůli ovesným vločkám a slunečnicovému semenu pravidelně sypanému do krmítka k vám přiletí i z velké dálky.

Kos černý: i když se to nezdá, dává přednost bobulím nebo jablku. Nejraději má jeřabiny a šípky, do krmítka zaletí i pro ovesné vločky. Jablko ozobe na větvích i na zemi.

Brkoslav severní: toho do krmítka nepřilákáte. Je to typický bobuložravý pták, který u nás tráví zimu. Jeřabiny, šípky a jablka od nás ale přijme i v době největšího hladu jen tehdy, jsou-li přivázané na větvíčkách stromů nebo keřů.

Hrdlička zahradní: pochutná si i na ovesných vločkách, ale jako jeden z mála našich domácích ptáků má v oblíbě i hrách a kukuřici.

Strakapoud velký: mimo zimní období se živí hlavně larvami parazitujícími na stromech. V zimě má rád lojový závěs a semena slunečnic - vždy v krmítku.

Přes zimu nesmíte ptáčky přestat krmit!

Krmit ptáčky začínáme ve chvíli, kdy je na zemi souvislá vrstva sněhu nebo vytrvale sněží, je inverze a teploty kolem nuly. Když jednou začnete, nesmíte přestat. Vaši strážníci se rychle odnaučí hledat si přes zimu potravu jinde, takže budou na vaši péči naprosto závislí!

-ap-

Zdroj: internet

Ekologicky šetrná nadílka

Ačkoliv Vánoce mají své kořeny v duchovní tradici (ať už pohanské či křesťanské), jejich oslava je v dnešní době jednou z nejkomerčnějších záležitostí a podstata Vánoc zůstává opomenuta. I když se často Vánoce a ekologie do spojitosti nedávají, stejně jako u jiných lidských činností i zde se můžeme zamyslet nad dopady našeho chování na životní prostředí. Následující řádky přináší pár tipů, jak tyto svátky prožít s ohledem na přírodu.

Dárky k Vánocům již neodmyslitelně patří...

...ale neplatí, čím více a čím dražší, tím hezčí Vánoce. Finančně nenáročný dárek má mnohdy větší cenu - např. pokud je **vlastnoručně vyroben**. Budete-li navíc vybírat přírodní materiály, materiál z místních zdrojů či již jednou použité - odpadní materiály, snížíte zátěž pro životní prostředí. Pokud do výroby zapojíte děti, získají touto činností také znalosti o výrobním procesu a vztah k věcem.

Nákupem některých dárků můžete **udělat také radost nejen obdarovaným**. Před Vánoci bývá zpravidla spousta příležitostí nakoupit předměty vyrobené např. v chráněných dílnách či na benefiční akci. Váš dárek může mít také **přímý dopad na ochranu přírody** - můžete darovat stromky, ptačí budky, kompostér na zahradu či dát blízké osobě „kousek lesa“ (viz zajímavý

projekt v Bílých Karpatech www.zachranles.cz). Velkou popularitu si získávají i poslední dobou také **dárky nemateriální povahy** - vstupenky na kulturní představení či nejrůznější permanentky na cvičení, masáže apod. Při nákupu dáreků nám také mohou pomoci tzv. **ekoznačky** - certifikáty Ekologicky šetrný výrobek, Produkt ekologického zemědělství, regionální značky (např. Vyrobeno v Beskydech, více na www.domaci-vyroby.cz), známka Fair trade, která krom své environmentální příznivosti zaručí např. také vyloučení dětské práce či garanci stálých cen pro výrobce z chudých zemí. Při výběru jakýchkoliv výrobků se zamysleme nad jejich původem (při nákupu domácích výrobků výrazně snížíme negativní dopady dopravy na životní prostředí), použitými materiály (např. hračky pro děti jsou vhodnější z textilií či dřeva než z plastu) či výrobním procesem (u kosmetiky se můžeme zaměřit nejen na přírodní produkty, ale také na výrobky netestované na zvířatech). Šetrně k přírodě se můžeme chovat také při **balení dárků**. Vhodnou volbou jsou ozdobné papírové tašky, které můžeme po Vánocích schovat pro další použití. Můžeme také našit textilní pytlíky, do nichž se dají dárky pro danou osobu vložit, jsou krásnou dekorací a také poslouží mnoho let.

Pokračované na str. 12

Pokračování ze str. 11

Ekologicky šetrná nadílka

Ani bez vůně jehličí by to nešlo...

... ale i při nákupu vánočního stromku můžeme promyslet environmentální souvislosti. Variantou příznivou pro životní prostředí je nákup vánočního stromku v květináči. Krásným příkladem je tradiční prodej vánočních jedliček v květináči, který již od roku 1998 běží v Brně díky spolupráci organizací Veronica, Lipka a Hnutí Duha (informace k projektu a návodnou příručku si můžete stáhnout na stránkách <http://www.veronica.cz/?id=365> a projekt můžete přivést také do vašeho města). Na koupi stromku jako vánoční dekorace navazuje jarní výsadba do vhodné lokality, navíc se jedná o jedli, jejíž navrácení do našich lesů prospívá jejich přirozené druhové skladbě. Pokud zvolíte stromek řezaný, ptejte se po jeho původu, pokud máte možnost, vyberte si stromeček s certifikátem šetrného lesního hospodaření FSC.

-ps-

Kvíz

Zajímá vás, jak jste na tom se znalostmi z oblasti ekologie? V tomto vydání přinášíme kvíz, v němž si své vědomosti můžete ověřit. Odpovědi zasílejte nejpozději do 15. ledna 2012 na e-mailovou adresu petr.strakos@kr-moravskoslezsky.cz. Pět z vás získá zajímavý dárek! Výsledky a správné řešení uveřejníme v příštím vydání.

1. Co je to soustava NATURA 2000 a k čemu slouží?

- a) soustava chráněných území evropského významu
- b) soustava chráněných území lokálního významu
- c) soustava chráněných živočichů, nahrazuje červenou knihu

2. Co je to CITES?

- a) oficiálně používaná zkratka pro Úmluvu o týrání zvířat,
- b) oficiálně používaná zkratka pro Úmluvu o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin
- c) oficiálně používaná zkratka pro Úmluvu k ochraně mokřadů, které jsou mezinárodně významné pro ochranu ptactva

3. Má užovka obojková jed?

- a) ano, je prudce jedovatá
- b) ne, nemá
- c) ano, ale nemá funkční jedový kanálek s vývodem do zubů

4. Co znamená obnovitelný zdroj energie?

- a) zdroj energie, jehož rychlost spotřeby je vyšší než rychlost přirozené obnovy
- b) zdroj energie, jehož využívání můžeme přerušit a po určitém časovém období opět obnovit
- c) zdroj energie, jehož rychlost spotřeby je nižší nebo rovna rychlosti jejich přirozené obnovy

5. Do kontejneru na plasty nepatří:

- a) PET lahve
- b) krabičky od margarínu
- c) linoleum

6. Co označuje ekoznačka?

- a) výrobky, jejichž zakoupení je ekonomicky výhodné
- b) výrobky, které jsou šetrné vůči životnímu prostředí
- c) výrobky, které jsou vyráběny v limitované sérii

7. Co znamená označení záplavová území

- a) území, která byla v posledních 20 letech zaplavena
- b) území, která mohou být při výskytu přirozené povodně zaplavena vodou
- c) území, která jsou zaplavována jen 100letou vodou

8. Kdy kvete devěsíl bílý?

- a) březen - duben
- b) květen - červen
- c) srpen - září

9. Co je to inverze?

- a) meteorologický jev, kdy teplota vzduchu v dolní vrstvě atmosféry s výškou neklesá, ale stoupá, ve vyšší vrstvě je tedy teplejší vzduch
- b) meteorologický jev, kdy jsou v zimě teploty nad nulou
- c) znamená známý jev, kdy na severní a jižní polokouli jsou opačná roční období

Odpovědi naleznete po ukončení soutěže na webu:

<http://iszp.kr-moravskoslezsky.cz/cz/temata/vychova/default.htm>

Moravskoslezské EVVO listy - časopis pro environmentální vzdělávání, výchovu a osvětu v Moravskoslezském kraji

Vydává: Moravskoslezský kraj, 28. října 117, 702 18 Ostrava, IČO: 70890692

Redakční rada: Mgr. Bc. Jana Harmanová, Mgr. Petr Strakoš, Ing. Enrico Gombala, Mgr. Alena Koubová, Mgr. Jana Vičková, RNDr. Radim Misiáček.

Povoleno MK ČR ev. č. E 20458. Tisk: Tiskárna Grafico s.r.o., náklad 5000 ks. Grafika: Bc. Andrea Pánková, andrea.pankova@post.cz

Vydáno: prosinec 2011. Časopis je neprodejný.

Příspěvky, dotazy a náměty zasílejte na adresu vydavatele nebo na e-mail: petr.strakos@kr-moravskoslezsky.cz.